

Sygn. akt V KK 610/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **J. B.**,

skazanego za czyn z art. 178a § 1 i 4 k.k. i art. 180a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 11 stycznia 2022 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji na korzyść wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w K.

z dnia 21 maja 2021 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 21 maja 2021 r., sygn. akt II K [...], J. B. został uznany za winnego tego, że w dniu 22 października 2020 r. w ruchu lądowym po drodze publicznej oznaczonej [...] w miejscowości B. woj. [...], będąc uprzednio prawomocnie skazanym za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości wyrokiem Sądu Rejonowego w X. z dnia 21 października

2010 r., sygn. akt II K [X.], prowadził kierując pojazdem mechanicznym samochodem marki R. [...] o nr rej. [...], znajdując się w stanie nietrzeźwości, to jest w sytuacji, gdy zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego przez niego powietrza prowadziła do stężenia wynoszącego co najmniej 1,33 mg tej substancji, czym nie zastosował się do decyzji Starosty [...] z dnia 10 czerwca 2005 r., sygn. [...], o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami kat. A, B, C, tj. czynu z art. 178a § 1 i 4 k.k. i art. 180a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który wymierzono mu karę roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I). Wobec J. B. orzeczono również dożywotnio środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych (pkt II), a także świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 10000 zł (pkt III). W wyroku zawarto także rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu (pkt IV). Przedmiotowy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron postępowania i uprawomocnił się.

Od powyższego wyroku kasację, na korzyść skazanego, w trybie art. 521 § 1 k.p.k., wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając go w całości i zarzucając: „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 178a § 4 k.k. oraz art. 76 § 1, § 1b i § 2 k.k. w zw. z art. 108 k.k. i art. 107 § 4a i § 6 k.k., poprzez niezasadne przypisanie oskarżonemu popełnienia przestępstwa zakwalifikowanego z art. 178a § 1 i § 4 k.k., podczas gdy w dacie wyrokowania, tj. w dniu 21 maja 2021 r., J. B. nie był osobą prawomocnie skazaną za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, gdyż skazanie na mocy wyroku Sądu Rejonowego w X. z dnia 21 października 2010 r., w sprawie o sygn. akt II K [X.], jak również i późniejsze skazanie na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w X. z dnia 7 kwietnia 2011 r., w sprawie o sygn. akt II K [Y.], uległo zatarciu z mocy prawa w dniu 21 marca 2015 r.. a nadto czyn zabroniony z art. 178a § 1 k.k. nie został przez oskarżonego popełniony w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów, orzeczonego na mocy wskazanego wyroku w sprawie o sygn. akt II K [X.]”.

Formułując taki zarzut Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa, opisanego w zarzucie kasacyjnym, które to naruszenie miało istotny wpływ na treść wyroku.

Rację ma Prokurator Generalny, że oba wcześniejsze skazania J. B. – wyrokiem Sądu Rejonowego w X. z dnia 21 października 2010 r., sygn. akt II K [X.], zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w X. z dnia 28 grudnia 2010 r., sygn. akt V Ka [...], a także wyrokiem Sądu Rejonowego w X. z dnia 7 kwietnia 2011 r., sygn. akt II K [Y.] – uległy zatarciu. J. B. nie był więc osobą prawomocnie skazaną za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, ani nie popełnił czynu w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo, tym samym nie było prawnej możliwości, aby pociągnąć go do odpowiedzialności za czyn kwalifikowany z art. 178a § 4 k.k.

Sąd Rejonowy w X. w sprawie o sygn. akt II K [X.], wyrokiem z dnia 21 października 2010 r., uznał J. B. za winnego popełnienia występku z art. 178a § 1 k.k. i art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który wymierzono mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata. Sąd orzekł ponadto zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres roku. Wskazany wyrok został zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w X. z dnia 28 grudnia 2010 r., sygn. akt V Ka [...], w którym Sąd odwoławczy orzekł wobec J. B. zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat, a nadto wymierzył mu karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 10 złotych. W pozostałym zakresie wyrok Sądu I instancji został utrzymany w mocy. W konsekwencji powyższego, analizowane skazanie z wyroku o sygn. akt II K [X.], który uprawomocnił się w dniu 28 grudnia 2010 r., stosownie do treści art. 76 § 1 k.k. winno ulec zatarciu z upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby, czyli 28 czerwca 2014 r. W ramach postępowania o sygn. akt II K [X.] nie zarządzono bowiem wykonania warunkowo zawieszony kary pozbawienia

wolności. Powyższego nie zmieniało orzeczenie na okres 2 lat środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Wobec faktu, iż nie zatrzymano J. B. prawa jazdy, jak również rozpoczęcie biegu terminu wskazanego środka karnego nie było uzależnione od zwrotu dokumentu prawa jazdy, środek ten zaczął obowiązywać w dniu uprawomocnienia się wyroku skazującego, a więc został on wykonany 28 grudnia 2012 r. Jednakże w związku z wymierzeniem J. B. również kary grzywny, na podstawie art. 76 § 2 k.k., okres zatarcia skazania ze sprawy II K [X.] uległ wydłużeniu. Kara grzywny została przez J. B. uiszczona w całości w dniu 25 sierpnia 2011 r. (karta dłużnika nr [...] - załącznik do akt o sygn. II K [X.]). Obowiązujący ówczesnie art. 107 § 4 k.k., w odniesieniu do kary grzywny stanowił, iż zatarcie skazania następuje z mocy prawa z upływem 5 lat od wykonania lub darowania tej kary albo od przedawnienia jej wykonania. Na podstawie powołanego przepisu kara grzywny wymierzona J. B. uległaby zatarciu z mocy prawa 25 sierpnia 2016 r. Przepis art. 107 k.k. uległ jednak zmianie i dodano do niego § 4a, zgodnie z którym w razie skazania na grzywnę zatarcie skazania następuje z mocy prawa z upływem roku od wykonania lub darowania kary albo od przedawnienia jej wykonania. Jednocześnie, zgodnie z art. 21 ustawy nowelizującej (ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2015, poz. 396), „do skazań prawomocnymi wyrokami wydanymi przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, w przedmiocie zatarcia skazania stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 1 (Kodeks karny), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, chyba że okres zatarcia skazania upłynął przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli jednak według przepisów ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą okres zatarcia skazania upłynąłby przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zatarcie skazania następuje z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy”. Dodany przepis art. 107 § 4a k.k. wszedł w życie w dniu 21 marca 2015 r. W tym dniu uległa również zatarciu kara grzywny, wykonana przez J. B. w dniu 25 sierpnia 2011 r. Tym samym 21 marca 2015 r. jest ostateczną granicą czasową, w której doszło do zatarcia skazania J. B. z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w X. o sygn. akt II K [X.], albowiem w tym dniu wszystkie elementy nałożonej na niego represji karnej uległy zatarciu.

Mając na względzie treść art. 108 k.k., sytuacji prawnej J. B. nie zmienia także późniejsze prawomocne skazanie wyrokiem Sądu Rejonowego w X. z dnia 7 kwietnia 2011 r., sygn. akt II K [Y.], którym J. B. został uznany za winnego popełnienia czynu zabronionego z art. 178a § 2 k.k. i art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za co wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności, wykonanie której warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 3 lata. Nadto Sąd orzekł wobec niego karę grzywny w wysokości 60 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 10 złotych. Sąd nałożył również na J. B. środek karny w postaci zakazu prowadzenia rowerów na okres 3 lat. Wskazany wyrok uprawomocnił się w dniu 15 kwietnia 2011 r. Na podstawie art. 76 § 1 k.k. skazanie w tej sprawie winno ulec zatarciu z upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby, czyli 15 października 2014 r. W ramach postępowania o sygn. akt II K [Y.] nie zarządzono bowiem wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności. Z powyższym terminem nie kolidował również orzeczony wobec J. B. na 3 lata środek karny w postaci zakazu prowadzenia rowerów. Mając na względzie, że z dniem 9 listopada 2013 r. przepis w oparciu o który orzeczono ten zakaz, tj. art. 178a § 2 k.k. został uchylony, natomiast w związku ze skazaniem za czyn z art. 244 k.k. niemożliwym było wówczas orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów, albowiem regulacja taka została przez ustawodawcę wprowadzona do porządku prawnego dopiero w dniu 1 czerwca 2017 r. i to jedynie w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, a nie rowerów (art. 42 § 1a k.k.), to – jak słusznie podnosi skarżący – nawet uwzględniając najmniej korzystną dla J. B. wersję uznać należy, iż przedmiotowy środek karny został wykonany w dniu 15 kwietnia 2014 r., czyli po upływie 3 lat, na jaki go orzeczono, liczonych od daty uprawomocnienia się wyroku. Ma to znaczenie dla instytucji zatarcia skazania, ale nawet popełnienie nowego czynu z art. 178a § 1 k.k. w trakcie obowiązywania zakazu prowadzenia rowerów nie daje podstawy do pociągnięcia do odpowiedzialności za czyn z art. 178a § 4 k.k., albowiem wśród jego znamion mowa jest wprost o zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych. Analogicznie jak w odniesieniu do poprzedniego skazania, z uwagi na orzeczenie wobec J. B. kary grzywny, okres zatarcia skazania z wyroku Sądu Rejonowego w X. o sygn. akt II K [Y.] również uległ wydłużeniu (art. 76 § 2 k.k.). Kara grzywny

została przez oskarżonego uiszczona w całości w dniu 21 lutego 2012 r. (karta dłużnika nr [X.] – załącznik do akt o sygn. II K [Y.]). Obowiązujący w podanej dacie przepis art. 107 § 4 k.k., stanowiący o 5-letnim okresie zatarcia skazania liczonym od wykonania, darowania lub przedawnienia wykonania kary grzywny, skutkowałby uznaniem, iż zatarcie skazania nastąpiłoby z upływem 21 lutego 2017 r. W związku jednak z wejściem w życie w dniu 21 marca 2015 r. omówionego już przepisu art. 107 § 4a k.k. oraz regułami intertemporalnymi, zatarcie skazania karą grzywny, orzeczoną wobec oskarżonego w sprawie o sygn. akt II K [Y.], nastąpiło w dniu 21 marca 2015 r.

Mając na względzie, że zgodnie z kartą karną J. B. (k. 41) nie był on skazany żadnymi innymi wyrokami, niż opisane powyżej, a także konstatację, że oba skazania ze spraw II K [X.] i II K [Y.] Sądu Rejonowego w X. uległy zatarciu, nie było możliwości, aby w sprawie niniejszej przypisać mu czyn kwalifikowany z art. 178a § 4 k.k.

Wpływ powyższego uchybienia na treść orzeczenia jest oczywisty, bowiem skazanie w warunkach przyjętych w zaskarżonym wyroku oznacza skazanie za typ kwalifikowany, zamiast podstawowego, a nadto obligowało Sąd do surowszych rozstrzygnięć w przedmiocie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych i świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej.

Przeprowadzając postępowanie ponownie, Sąd Rejonowy uwzględni wskazane powyżej ustalenia dotyczące skutków poprzednich skazań J. B. dla możliwości poniesienia przez niego odpowiedzialności karnej za zarzucany mu czyn zabroniony.

Mając na względzie powyższe okoliczności należało uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania, dlatego też Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.